

Fangstskader og konsekvenser for kvalitet og verdi i torskefisket

Råstoffkvalitet har stor betydning for både verdiskaping og ressursutnyttelse i torskindustrien. Forskning viser at fangstskader påvirker utbytte, produktsammensetning og produksjonseffektivitet i hele verdikjeden. Samtidig kan kvaliteten på torsk forbedres gjennom bedre praksis i fangst og håndtering.

Foto: Sjurður Joensen

Fangstskader og utvikling i kvalitet

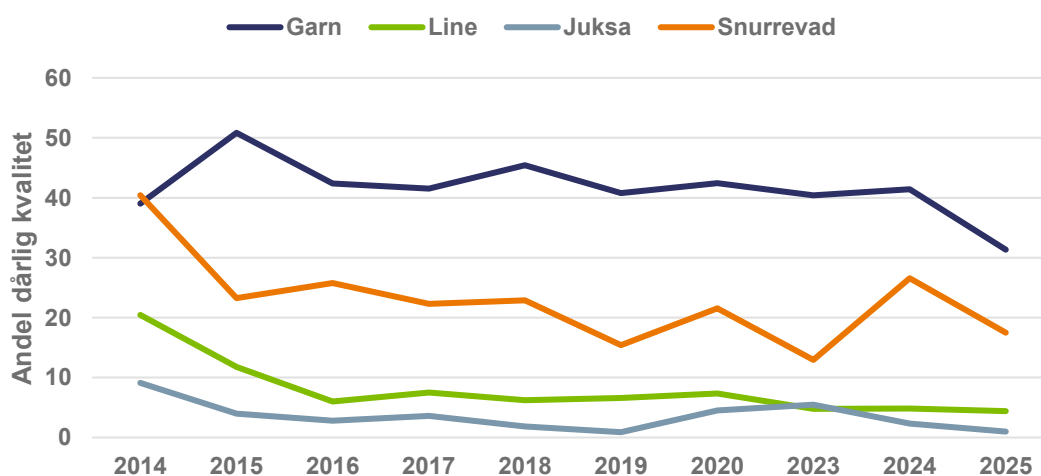
Kvaliteten på fersk torsk har vært relativt stabil de siste 10 årene, men med enkelte positive utviklingstrekk. Line og juksa gir gjennomgående høyest andel fisk av god kvalitet (opptil 94-99 %), mens snurrevad og garnfanget torsk har lavere kvalitet. I 2025 var kvaliteten blant det beste som er målt for alle redskapstyper. For garn har andelen fisk av dårlig kvalitet gått ned sammenlignet med tidligere år, samtidig som andelen fisk med redusert kvalitet har økt. Dette regnes som en forbedring, siden fisk med

redusert kvalitet i mange sammenhenger kan brukes i produksjon av kvalitetsprodukter.

De vanligste fangstskadene er:

- Dårlig utblødning
- Blodsprenget fisk
- Sjøddød fisk
- Indre blødninger
- Klemskader

Disse skadene fører ofte til nedgradering av råstoffet og reduserer muligheten for å produsere høyverdi-produkter.

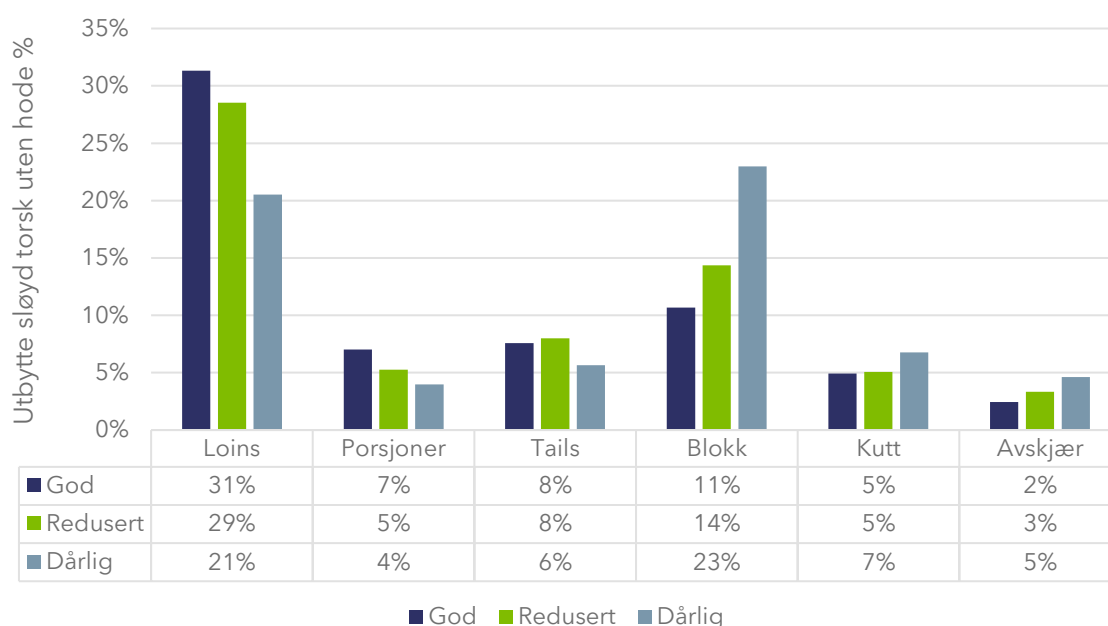
Figur 1 Andel dårlig kvalitet på torsk vist for alle redskapstypene fra 2014 til 2025

Konsekvenser for produksjon og verdi

Råstoffkvalitet på torsk har stor betydning for både effektivitet og produktutbytte i industrien. I filetproduksjon øker tidsbruken med om lag 15–16 % ved redusert eller dårlig kvalitet sammenlignet med god kvalitet. Samtidig endres produktsammensetningen betydelig. Andelen loins, som er det viktigste høyverdiproduktet, faller fra rundt 31 % til 21 %, mens andelen lavverdiprodukter som blokk øker tilsvarende. Dette innebærer at en større del av råstoffet

omsettes til lavere pris, samtidig som produksjonen blir mer tidkrevende. For saltfisk og klippfisk er effekten på verdibidrag mindre, men kvalitet har stor betydning for klassifisering av sluttproduktet. En betydelig andel fisk som vurderes som god ved mottak, nedgraderes etter videre bearbeiding til sortido på grunn av skader som ikke fanges opp tidlig i prosessen.

Samlet er verdipotensialet for torsk, på aggregert nivå, ved forbedret råstoffkvalitet estimert til 200–380 millioner kroner årlig.

Figur 2 Fordeling av ulike produkter fra torskeråstoff per kvalitet

Konklusjon

Fangstskader påvirker kvalitet, utbytte og verdiskaping gjennom hele verdikjeden for torsk. Resultatene viser at bedre råstoffkvalitet gir høyere lønnsomhet gjennom økt andel høyverdiprodukter og mer effektiv produksjon. Samtidig bidrar bedre kvalitet til en mer effektiv ressursutnyttelse av fangsten. Det er derfor et betydelig potensial for økt verdiskaping gjennom tiltak som reduserer fangstskader og forbedrer håndteringen av fisken.

Finansiert av

Kontaktpersoner

Torbjørn Tobiassen
Seniorforsker
Torbjørn.tobiassen@nofima.no
+47 907 69 321

Ingrid Kristine Pettersen
Forsker
Ingrid.k.pettersen@nofima.no
+47 958 71 402